

SS

2324

ਸਲਾਨਾ ਪਰੀਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ

ACCOUNTANCY-II (Part-I) &

ACCOUNTANCY-II (Part-II)

(Commerce Group Only)

(Punjabi, Hindi and English Versions)

Time Allowed : 3 Hours

Maximum Marks : 80

(Punjabi Version)

- ਨੋਟ : (i) ਆਪਣੀ ਉੱਤਰ-ਪੱਤਰੀ ਦੇ ਟਾਈਟਲ ਪੰਨੇ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਾ-ਕੋਡ/ਪੇਪਰ-ਕੋਡ ਵਾਲੇ ਖਾਨੇ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਾ-ਕੋਡ/ਪੇਪਰ-ਕੋਡ 142/B ਜ਼ਰੂਰ ਦਰਜ ਕਰੋ।
- (ii) ਉੱਤਰ-ਪੱਤਰੀ ਲੈਂਦੇ ਹੀ ਇਸ ਦੇ ਪੰਨੇ ਗਿਣ ਕੇ ਦੇਖ ਲਓ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਟਾਈਟਲ ਸਹਿਤ 28 ਪੰਨੇ ਹਨ ਅਤੇ ਠੀਕ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਹਨ।
- (iii) ਉੱਤਰ-ਪੱਤਰੀ ਵਿੱਚ ਖਾਲੀ ਪੰਨਾ/ਪੰਨੇ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੱਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਸ਼ਨ/ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।
- (iv) ਪ੍ਰਸ਼ਨ-ਪੱਤਰੀ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਭਾਗ ਹਨ : ਭਾਗ ਓ, ਭਾਗ ਅ ਅਤੇ ਭਾਗ ਏ। ਭਾਗ ਓ ਸਾਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਭਾਗ ਅ ਅਤੇ ਭਾਗ ਏ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਭਾਗ ਨੂੰ ਚੁਣ ਸਕਦੇ ਹਨ।
- (v) ਸੰਖਿਆਤਮਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਸ਼ਬਦਾਂ, ਲਾਈਨਾਂ ਜਾਂ ਪੰਨਿਆਂ ਦੀ ਕੋਈ ਸੀਮਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।
- (vi) ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਸਧਾਰਣ ਕੈਲਕੂਲੇਟਰ ਵਰਤਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ।

ਭਾਗ ਓ

- (vii) ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 1 ਵਿੱਚ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਅੰਕ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹਨ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 2 ਤੋਂ 9 ਤੱਕ ਹਰੇਕ ਦੇ 2 ਅੰਕ ਹਨ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 10 ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਉਪ-ਭਾਗ ਹਨ। ਚਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦਿਉ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 4 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੈ।

ਭਾਗ ਅ ਅਤੇ ਏ

- (viii) ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 11 ਵਿੱਚ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਅੰਕ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹਨ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 12 ਤੋਂ 18 ਹਰੇਕ ਦੇ 2 ਅੰਕ ਹਨ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 19 ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਉਪ-ਭਾਗ ਹਨ। ਤਿੰਨ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦਿਉ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 4 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੈ।

ਭਾਗ-ਓ

1. ਸਾਰੇ ਭਾਗ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਇੱਕ ਅੰਕ ਦਾ ਹੈ :

18x1=18

- (i) ਖਰਚ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਅਮਦਨ ਦੀ ਅਧਿਕਤਾ ਨੂੰ ਘਾਟਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। (ਠੀਕ/ਗਲਤ)

1

- (ii) ਇੱਕ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਤਿੰਨ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। (ਠੀਕ/ਗਲਤ)

1

- (iii) ਸਾਖ ਇੱਕ ਕਾਲਪਨਿਕ ਸੰਪੱਤੀ ਹੈ। (ਠੀਕ/ਗਲਤ)

1

- (iv) ਤਿਆਗ ਅਨੁਪਾਤ ਅਤੇ ਪੁਰਾਣਾ ਅਨੁਪਾਤ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਮਾਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। (ਠੀਕ/ਗਲਤ)

1

- (v) ਕਾਮਿਆਂ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਫੰਡ ਬਾਹਰਲੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਹੈ। (ਠੀਕ/ਗਲਤ)

1

- (vi) ਆਮਦਨ ਤੇ ਖਰਚ ਖਾਤਾ ਇੱਕ _____ ਖਾਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। (ਨਾ-ਮਾਤਰ/ਵਾਸਤਵਿਕ) 1
- (vii) ਦੇਣਦਾਰੀ ਵਿੱਚ ਕਮੀ _____ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। (ਲਾਭ/ਹਾਨੀ) 1
- (viii) ਇੱਕ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਦੀ ਸੇਵਾ-ਮੁਕਤੀ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਫ਼ਰਮ ਦਾ _____ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। (ਪੁਨਰ-ਗਠਨ/ਫ਼ਰਮ ਦਾ ਅੰਤ) 1
- (ix) ਫ਼ਰਮ ਦੇ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਲਈ, ਸਾਰੇ ਸਾਂਝੇਦਾਰ _____ ਅਤੇ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹਨ। (ਨਿੱਜੀ/ਇੱਕਠੇ) 1
- (x) ਜੇਕਰ ਕਢਵਾਉਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨਹੀਂ ਦੱਸੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਨਿੱਜ ਵਰਤੀ ਰਕਮ ਉੱਪਰ ਵਿਆਜ ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ : 1
- (ੳ) 12 ਮਹੀਨੇ ਦਾ (ਅ) $6\frac{1}{2}$ ਮਹੀਨੇ ਦਾ
- (ੲ) 6 ਮਹੀਨੇ ਦਾ (ਸ) $5\frac{1}{2}$ ਮਹੀਨੇ ਦਾ
- (xi) ਪੁਨਰ-ਮੁਲਾਂਕਣ ਖਾਤਾ ਸੰਪੱਤੀਆਂ ਅਤੇ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਨੂੰ _____ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 1
- (ੳ) ਵੰਡਣ (ਅ) ਖ਼ਤਮ
- (ੲ) ਉੱਚ-ਪੱਧਰੀ (ਸ) ਸੋਧ
- (xii) ਇੱਕ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਦੇ ਦਾਖਲੇ ਸਮੇਂ _____ ਨੂੰ ਵੰਡਣ ਲਈ ਤਿਆਗ ਅਨੁਪਾਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। 1
- (ੳ) ਰਿਜ਼ਰਵ (ਅ) ਸਾਖ
- (ੲ) ਪੁਨਰ-ਮੁਲਾਂਕਣ ਤੇ ਲਾਭ (ਸ) ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ
- (xiii) X, Y ਅਤੇ Z ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਲਾਭ ਨੂੰ 3 : 2 : 2 ਵਿੱਚ ਵੰਡਦੇ ਹਨ। 'X' ਦੀ ਸੇਵਾ-ਮੁਕਤੀ 'ਤੇ ਜੇਕਰ ਨਵਾਂ ਅਨੁਪਾਤ 4 : 3 ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਵਾਧਾ ਅਨੁਪਾਤ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ ? 1
- (ੳ) 2 : 7 (ਅ) 1 : 2
- (ੲ) 2 : 1 (ਸ) 1 : 7
- (xiv) ਵਿਰਾਸਤ (Legacy) ਕੀ ਹੈ ? 1
- (xv) ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ? 1
- (xvi) ਨਵੇਂ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਦੇ ਦਾਖਲੇ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ? 1
- (xvii) ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਬਾਕੀ ਬਚੀ ਰਾਸ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਆਜ ਕਿਸ ਦਰ ਨਾਲ ਦੇਣਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ? 1
- (xviii) ਨੋਟਿਸ ਰਾਹੀਂ ਫ਼ਰਮ ਦਾ ਅੰਤ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ? 1

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 2 ਤੋਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 9 ਤੱਕ ਸਾਰੇ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੋ ਅੰਕ ਦਾ ਹੈ :

8x2=16

2. X, Y ਅਤੇ Z ਤਿੰਨ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਲਾਭ ਤੇ ਹਾਨੀ ਨੂੰ 2 : 2 : 1 ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਵੰਡਦੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਅਪ੍ਰੈਲ, 2022 ਨੂੰ 'Y' ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ 31st ਦਸੰਬਰ, 2021 ਦਾ ਲਾਭ ₹1,05,000 ਸੀ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੇ ਲਾਭ ਤੇ 'Y' ਦੇ ਲਾਭ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰੋ। 2
3. ਫ਼ਰਮ ਭੰਗ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਨਰਲ ਇੰਦਰਾਜ ਕਰੋ : 2
- (a) ਦੇਣਦਾਰ ਦਾ ਬਹੀ ਮੁੱਲ ₹1,00,000 ਨੂੰ 7% ਛੋਟ 'ਤੇ ਵਸੂਲਿਆ ਗਿਆ।
- (b) ₹45,000 ਦਾ ਕਰਜ਼ ਸਮਾਨ ਮੁੱਲ ਦੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਕੇ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

4. ਦਾਖਲਾ ਫੀਸ ਕੀ ਹੈ ? 2

5. ਲਾਭ-ਵੰਡ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ? 2

6. ਇੱਕ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਦੀ ਸੇਵਾ-ਮੁਕਤੀ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ ? 2

7. ਫਰਨੀਚਰ 'ਤੇ ਲਗਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਘਸਾਵਟ ਦੀ ਰਕਮ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰੋ : 2

	₹
01-04-2021 ਨੂੰ ਫਰਨੀਚਰ	30,000
31-03-2022 ਨੂੰ ਫਰਨੀਚਰ	25,000
ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਫਰਨੀਚਰ ਦੀ ਵਿਕਰੀ	7,500
ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਫਰਨੀਚਰ ਦੀ ਖਰੀਦ	10,000

8. ਇੱਕ ਫਰਮ ਕੋਲ ₹ 20,00,000 ਰੁਪਏ ਦੀਆਂ ਸੰਪੱਤੀਆਂ ਅਤੇ ₹ 8,40,000 ਰੁਪਏ ਦੀਆਂ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਹਨ। ਸਲਾਨਾ ਲਾਭ ₹ 1,80,000 ਕਮਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਸਾਧਾਰਨ ਲਾਭ ਦੀ ਦਰ 15% ਹੈ। ਸੁਪਰ ਲਾਭ ਪੂੰਜੀਗਤ ਵਿਧੀ ਰਾਹੀਂ ਸਾਖ ਦੀ ਰਕਮ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰੋ। 2

9. ਨੇਹਾ ਤੇ ਰੇਖਾ ਦੋ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਲਾਭ ਤੇ ਹਾਨੀ ਨੂੰ 3 : 2 ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਵੰਡਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਸੁਮਨ ਨੂੰ $\frac{1}{3}$ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਲਾਭ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤ ਹੋਏ। ਸੁਮਨ ₹ 4,00,000 ਪੂੰਜੀ ਲੈ ਕੇ ਆਈ। ਫਰਮ ਦੀ ਸਾਖ ਦਾ ਮੁੱਲ ₹ 3,00,000 ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਪਰੰਤੂ ਸੁਮਨ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਸਾਖ ਨਕਦ ਲਿਆਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰਥ ਹੈ। ਫਰਮ ਦੀਆਂ ਬਹੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਜਰਨਲ ਅੰਦਰਾਜ ਕਰੋ। 2

10. ਚਾਰ ਪ੍ਰਬੰਠਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਬੰਠ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਬੰਠ ਦੇ ਚਾਰ ਅੰਕ ਹਨ : 3x4=12

(i) X ਅਤੇ Y ਲਾਭ ਤੇ ਹਾਨੀ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਵੰਡਦੇ ਹਨ। 31st ਮਾਰਚ, 2023 ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਚਿੱਠਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ : 4

Liabilities		₹	Assets		₹
ਲੈਣਦਾਰ		1,20,000	ਨਕਦੀ		50,000
Y ਦਾ ਕਰਜ਼		30,000	ਲੈਣਦਾਰ	84,000	
ਸਾਧਾਰਨ ਰਿਜ਼ਰਵ		30,000	Less : ਵਿਵਸਥਾ	<u>12,000</u>	72,000
ਨਿਵੇਸ਼ ਅਸਥਿਰ ਫੰਡ		4,000	ਸਟਾਕ		24,000
X ਦੀ ਪੂੰਜੀ	60,000		ਨਿਵੇਸ਼		36,000
Y ਦੀ ਪੂੰਜੀ	<u>20,000</u>	80,000	ਪਲਾਂਟ ਅਤੇ ਮਸ਼ੀਨਰੀ		78,000
			X ਦਾ ਕਰਜ਼		4,000
		<u>2,64,000</u>			<u>2,64,000</u>

ਇੱਕ ਅਪ੍ਰੈਲ, 2023 ਨੂੰ ਫ਼ਰਮ ਦਾ ਖਾਤਮਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ :

- (a) ਲੈਣਦਾਰਾਂ ਨੂੰ 10% ਦੀ ਛੋਟ ਤੇ ਪਲਾਂਟ ਅਤੇ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੇ ਕੇ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਨੂੰ ਨਕਦੀ ਦੇ ਕੇ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ।
- (b) ਦੇਣਦਾਰਾਂ ਤੋਂ ਬਕਾਇਆ ਰਕਮ 10% ਘੱਟ ਤੇ ਵਸੂਲੀ ਗਈ ।
- (c) ਸਟਾਕ 'Y' ਵਲੋਂ ₹14,000 'ਤੇ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ।
- (d) ਨਿਵੇਸ਼ ਦੇ ਬਹੀ ਮੁੱਲ ਦਾ 80% ਵਸੂਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ।
- (e) 'Y' ਦੇ ਕਰਜ਼ ਦਾ ₹1,000 ਵਿਆਜ ਨਾਲ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ।
- (f) ਵਸੂਲੇ ਖਰਚੇ ₹1,200 'X' ਦੁਆਰਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ।
ਵਸੂਲੀ ਖਾਤਾ ਬਣਾਓ ।

- (ii) ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਤੇ ਭੁਗਤਾਨ ਖਾਤੇ ਦੀਆਂ ਕੋਈ ਚਾਰ ਸੀਮਾਵਾਂ ਲਿਖੋ । 4
- (iii) ਲਿਖਤੀ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦੇ ਕੋਈ ਚਾਰ ਬਿੰਦੂ ਲਿਖੋ । 4
- (iv) 'ਨਾਇਰਾ' ਤੇ 'ਮੇਹੂ' ਲਾਭ ਅਤੇ ਹਾਨੀ ਨੂੰ 3 : 2 ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਵੰਡਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਹਨ । 4
31st ਮਾਰਚ, 2022 ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਚਿੱਠਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ :

Liabilities	₹	Assets	₹
ਲੈਣਦਾਰ	1,44,000	ਨਕਦੀ	48,000
ਬੈਂਕ ਕਰਜ਼	36,000	ਦੇਣਦਾਰ	76,000
ਸਧਾਰਨ ਰਿਜ਼ਰਵ	40,000	Less : ਵਿਵਸਥਾ	8,000
ਪੂੰਜੀ ਖਾਤੇ :		ਸਟਾਕ	92,000
ਨਾਇਰਾ	1,40,000	ਨਿਵੇਸ਼	80,000
ਮੇਹੂ	1,20,000	ਫਰਨੀਚਰ	60,000
		ਮਸ਼ੀਨਰੀ	1,32,000
	4,80,000		4,80,000

ਉਹਨਾਂ ਨੇ 1st ਅਪ੍ਰੈਲ, 2022 ਨੂੰ $\frac{1}{4}$ ਲਾਭ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ 'ਰਾਜਨ' ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ :

- (a) 'ਰਾਜਨ' ਸਾਰੇ ਸਮਾਯੋਜਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਅਨੁਪਾਤਿਕ ਪੂੰਜੀ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ।
- (b) ਰਾਜਨ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ₹28,000 ਸਾਖ ਵਿੱਚੋਂ ₹16,000 ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ ।
- (c) ਫ਼ਰਨੀਚਰ ਨੂੰ 10% ਘਟਾਓ ।
- (d) ਅੱਧਾ ਨਿਵੇਸ਼ 'ਨਾਇਰਾ' ਤੇ ਮੇਹੂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਲਾਭ ਵੰਡ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਦੀ ਕੀਮਤ ₹52,000 ਪਾਈ ਗਈ ।
- (e) ਨਵਾਂ ਲਾਭ ਵੰਡ ਅਨੁਪਾਤ 3 : 3 : 2 ਹੋਵੇਗਾ ।
ਪੁਨਰ-ਮੁਲਾਂਕਣ ਖਾਤਾ ਅਤੇ ਸਾਂਝੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਪੂੰਜੀ ਖਾਤੇ ਬਣਾਓ ।

ਭਾਗ-ਅ

11. ਸਾਰੇ ਭਾਗ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ । ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਇੱਕ ਅੰਕ ਦਾ ਹੈ :

12x1=12

- (i) ਜੇਕਰ ਇੱਕ ₹100 ਦਾ ਅੰਸ਼ ਜਿਸ ਉਪਰ ₹70 ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ, ਇਹ ਨਿਊਨਤਮ ਕੀਮਤ ਤੇ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ :
- (ੳ) ₹30 (ਅ) ₹130
- (ੲ) ₹70 (ਸ) ₹100

(ii) ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਦੀਆਂ ਸਥਿਰ ਸੰਪੱਤੀਆਂ ₹ 10,00,000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੇ ₹ 16,00,000 ਹੋ ਗਈਆਂ। ਤਬਦੀਲੀ ਦੀ ਦਰ ਕਿੰਨੇ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹੈ ? 1

(ੳ) 30%

(ਅ) 60%

(ੲ) 37.5%

(ਸ) 80%

(iii) ਜਦੋਂ ₹ 15,000 ਦੀ ਬਾਹੀ ਮੁੱਲ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਸਥਿਰ ਸੰਪੱਤੀ ₹ 5,000 ਦੇ ਘਾਟੇ ਨਾਲ ਵੇਚੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ 'ਸਰੋਤ' ਜਾਂ 'ਵਰਤੋਂ' ਦੀ ਸ਼ੁੱਧ ਰਕਮ ਦੱਸੋ। 1

(ੳ) ₹ 5,000 ਦੀ ਵਰਤੋਂ

(ਅ) ₹ 10,000 ਦਾ ਸਰੋਤ

(ੲ) ₹ 15,000 ਦੀ ਵਰਤੋਂ

(ਸ) ₹ 15,000 ਦਾ ਸਰੋਤ

(iv) ਪੂਰਵ-ਅਧਿਕਾਰ ਅੰਸ਼ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ? 1

(v) ਕਰਜ਼-ਪੱਤਰ ਵਾਪਸੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਕੀ ਹੈ ? 1

(vi) ਵਿੱਤੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 1

(vii) ਤਬਦੀਲੀਯੋਗ ਕਰਜ਼-ਪੱਤਰ ਦਾ ਮਤਲਬ ਜੋ ਨਕਦੀ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲਯੋਗ ਹਨ। (ਠੀਕ/ਗਲਤ) 1

(viii) ਮੁੱਢਲੇ ਖਰਚੇ ਚਾਲੂ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। (ਠੀਕ/ਗਲਤ) 1

(ix) 'ਨਕਦ ਵਿਕਰੀ' "ਪਰਿਚਾਲਨ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਤੋਂ ਰੋਕੜ ਪ੍ਰਵਾਹ" ਦੀ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਨ ਹੈ। (ਠੀਕ/ਗਲਤ) 1

(x) ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ _____ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। (2/3) 1

(xi) ਕਰਜ਼-ਪੱਤਰ ਧਾਰਕ _____ ਲੈਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। (ਲਾਭਾਂਸ਼/ਵਿਆਜ) 1

(xii) ਲੰਬਰੂਪੀ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਨੂੰ _____ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। (ਸਥਿਰ/ਗਤੀਸ਼ੀਲ) 1

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 12 ਤੋਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 18 ਤੱਕ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੋ ਅੰਕ ਦਾ ਹੈ :

7x2=14

12. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਤੋਂ ਚਾਲੂ ਅਨੁਪਾਤ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰੋ :

2

ਵਿਵਰਣ	₹
ਕੁੱਲ ਕਰਜ਼	2,00,000
ਦੀਰਘਕਾਲੀਨ ਕਰਜ਼	1,20,000
ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਪੂੰਜੀ	1,60,000

13. 'ਰੋਕੜ ਪ੍ਰਵਾਹ ਵਿਵਰਣ' ਅਧੀਨ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਵੇਚੀ ਗਈ ਭੂਮੀ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰੋ :

2

31.03.2023   31.03.2022
₹   ₹

ਭੂਮੀ (ਲਾਗਤ 'ਤੇ)   2,00,000   4,00,000

ਜਾਣਕਾਰੀ : 1,20,000 ਰੁਪਏ ਦੇ ਲਾਭ 'ਤੇ ਭੂਮੀ ਵੇਚੀ ਗਈ।

14. ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਦੀਆਂ ਕੋਈ ਦੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਲਿਖੋ।

2

15. ਕਰਜ਼ ਪੱਤਰ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?

2

16. ਅਨੁਪਾਤ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦੀਆਂ ਕੋਈ ਦੋ ਸੀਮਾਵਾਂ ਲਿਖੋ।

2

17. 'X' ਲਿਮਿਟਿਡ ਨੇ 'ਅਨਿਲ' ਦੇ 10 ਰੁਪਏ ਵਾਲੇ 400 ਪੂਰਨ ਯਾਚਤ ਅੰਸ਼, 2 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਅੰਸ਼ ਅੰਤਿਮ ਕਾਲ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਜਬਤ ਕੀਤੇ ਅਤੇ 10 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਅੰਸ਼ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਪੂਰਨ ਭੁਗਤਾਨ ਵਾਲੇ, ਮੁੜ 'ਸੁਨੀਲ' ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਅੰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜਬਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮੁੜ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਬਹੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇੰਦਰਾਜ ਕਰੋ।

18. 'ਵਿਜੈ' ਲਿਮਿਟਿਡ ਨੇ 2,00,000, 10% ਕਰਜ਼-ਪੱਤਰ 100 ਰੁਪਏ ਵਾਲੇ 7% ਛੋਟ 'ਤੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜੋ ਕਿ 9 ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ 8% ਪਰੀਮੀਅਮ 'ਤੇ ਮੋੜਨਯੋਗ ਹਨ। ਵਿਜੈ ਲਿਮਿਟਿਡ ਦੀਆਂ ਬਹੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕਰਜ਼-ਪੱਤਰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅੰਦਰਾਜ ਦਰਜ ਕਰੋ।

2x4=8

19. ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਚਾਰ ਅੰਕ ਹਨ :

(i) ਰੈਕੜ ਪ੍ਰਵਾਹ ਵਿਵਰਣ ਦੇ ਕੋਈ ਚਾਰ ਲਾਭ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ।

(ii) 'ਸ਼ੰਕਰ ਲਿਮਿਟਿਡ' ਨੇ 25,000 ਸਮਤਾ ਅੰਸ਼ਾਂ ਲਈ 100 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਅੰਸ਼ 'ਤੇ 20 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਅੰਸ਼ ਪਰੀਮੀਅਮ ਉੱਪਰ ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ ਨਿਮਨ ਅਨੁਸਾਰ ਅਦਾਇਗੀਯੋਗ ਮੰਗੇ :

ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ 'ਤੇ	₹ 50
ਆਲਾਟਮੈਂਟ 'ਤੇ	₹ 40 (ਪਰੀਮੀਅਮ ਸਮੇਤ)
ਪਹਿਲੀ ਤੇ ਅੰਤਿਮ ਕਾਲ 'ਤੇ	₹ 30

ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਬੈਂਕ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਅੰਸ਼ਾਂ ਲਈ ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ ਦੀ ਰਕਮ 17,50,000 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ। ਸ਼ੰਕਰ ਲਿਮਿਟਿਡ ਨੇ ਸਾਰੇ ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਨੁਪਾਤਿਕ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅੰਸ਼ ਅਲਾਟ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।

ਯਾਚਨਾ ਦੀ ਬਕਾਇਆ ਰਾਸ਼ੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਤੇ ਅੰਤਿਮ ਕਾਲ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 50,000 ਰੁਪਏ ਅਤੇ 75,000 ਰੁਪਏ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਅੰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਤੇ ਅੰਤਿਮ ਕਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਬਤ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਸ਼ੰਕਰ ਲਿਮਿਟਿਡ ਦੀਆਂ ਬਹੀਆਂ ਵਿੱਚ ਜਨਰਲ ਇੰਦਰਾਜ ਕਰੋ।

(iii) ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਵਿੱਚੋਂ ਲਾਭ ਤੇ ਹਾਨੀ ਦਾ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਵਿਵਰਣ ਤਿਆਰ ਕਰੋ :

ਵਿਵਰਣ	31 ਮਾਰਚ, 2023	31 ਮਾਰਚ, 2022
	₹	₹
ਸੰਚਾਲਨ ਤੋਂ ਆਮਦਨ	12,50,000	10,00,000
ਖਪਤ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਲਾਗਤ	6,50,000	5,00,000
ਹੋਰ ਖਰਚੇ	60,000	50,000

ਹਰੇਕ ਸਾਲ ਨਿਵੇਸ਼ ਤੇ ਵਿਆਜ @ ₹ 30,000

ਭਾਗ-ੲ

11. ਸਾਰੇ ਭਾਗ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਇੱਕ ਅੰਕ ਦਾ ਹੈ :

12x1=12

(i) ਡਿਜੀਟਲ ਕੰਪਿਊਟਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜਾ ਯੰਤਰ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ?

- (ੳ) ਕੀਬੋਰਡ (ਅ) ਮਾਊਸ
(ੲ) ਟੱਚਪੈਡ (ਸ) ਇਹ ਸਾਰੇ

(ii) ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਹੈ ?

- (ੳ) ਪਾਸਵਰਡ (ਅ) ਸਕੂਲ ਕੋਡ
(ੲ) ਬਲਾਕ ਕੋਡ (ਸ) ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਕੋਡ

(iii) ਵਰਕਬੁੱਕ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਹੈ।

- (ੳ) ਸਪਰੈਡ ਬੁੱਕ ਦਾ (ਅ) ਵਰਕ ਏਰੀਆ ਦਾ
(ੲ) ਵਰਕਸ਼ੀਟਾਂ ਦਾ (ਸ) ਇਹਨਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ

- (iv) DBMS ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ? 1
- (v) ਸਪਰੈਡ ਸੀਟ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ। 1
- (vi) SLN method ਦਾ ਇੱਕ ਲਾਭ/ਗੁਣ ਲਿਖੋ। 1
- (vii) ਕੰਟਰੋਲ ਯੂਨਿਟ ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਗਣਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। (ਸਹੀ/ਗਲਤ) 1
- (viii) ਪੇਅਰੋਲ ਵਿੱਚ ਤਨਖਾਹ ਦਾ ਪੂਰਾ ਵੇਰਵਾ ਦਿਖਾਇਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। (ਸਹੀ/ਗਲਤ) 1
- (ix) SQL ਤੋਂ ਭਾਵ ਸਟਰਕਚਰਡ ਕਿਊਰੀ ਭਾਸ਼ਾ (Structured Query Language) ਹੈ। (ਸਹੀ/ਗਲਤ) 1
- (x) _____ ਲੇਖਾ ਵਿਧੀ ਛੋਟੇ ਵਪਾਰ ਲਈ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੈ। (ਰੈਡੀ ਟੂ ਯੂਜ਼/ਟੇਲਰਮੇਡ) 1
- (xi) ਟੈਲੀ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਵੇਚਰ ਨੂੰ Add (ਸ਼ਾਮਲ) ਕਰਨ ਲਈ _____ ਫੰਕਸ਼ਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। (Alt+A/Ctrl+N) 1
- (xii) ਇੱਕ ਫੀਲਡ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅੱਖਰਾਂ ਦਾ _____ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। (ਸੁਮੇਲ/ਭਾਸ਼ਾ) 1

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 12 ਤੋਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 18 ਤੱਕ ਸਾਰੇ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਦੋ ਅੰਕ ਹਨ :

7x2=14

12. ਐਮ.ਐਸ. ਐਕਸਲ ਵਿੱਚ SLN (Straight Line Method) ਰਾਹੀਂ ਘਿਸਾਵਟ ਪਤਾ ਕਰੋ। 2

	A	B
1	Description	Data
2	Cost	Rs. 26,450
3	Salvage	Rs. 1,450
4	Useful life	5 years
5	Depreciation	?

13. ਰਾਮ ਅਤੇ ਸ਼ਾਮ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੁੱਲ ਅੰਕ ਅਤੇ ਕੁੱਲ ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਪਤਾ ਕਰਨ ਦੇ ਸੂਤਰ (ਫਾਰਮੂਲੇ) ਲਿਖੋ। 2

	A	B	C	D	E	F
1	Total Marks	100	100	100	300	
2	Subject	Accountancy	Business Study	MOP	Total Marks	% age
3	Ram	58	82	92	?	?
4	Sham	75	73	95	?	?

14. ਕੰਪਿਊਟਰਾਇਜ਼ਡ ਲੇਖਾ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਕੋਈ ਦੋ ਲਾਭ ਲਿਖੋ। 2

15. ਹੇਠਾਂ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਡ (Sequential, Block, Mnemonic ਕੋਡ) ਦਾ ਪਤਾ ਕਰੋ। 2

- (a) ਹੋਟਲ ਦੇ ਕਮਰਿਆਂ ਦਾ ਨੰਬਰ ਸਿਸਟਮ।
 (ਕੋਡ) (ਲੇਖਾ ਗਰੁੱਪ)
 100-199 ਪਹਿਲੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਦੇ ਕਮਰੇ
 200-299 ਦੂਸਰੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਦੇ ਕਮਰੇ
- (b) ਸਪਲਾਇਰ ਦਾ ਨਾਮ।
 (ਕੋਡ) (ਲੇਖਾ)
 001 ABC ਲਿਮਿਟਡ
 002 PQR ਲਿਮਿਟਡ

16. ਡੇਟਾ ਵੈਲੀਡੇਸ਼ਨ ਦੇ ਕੋਈ ਦੋ ਲਾਭ ਲਿਖੋ ।

2

17. DBMS ਦੇ ਕੋਈ ਦੋ ਲਾਭ ਲਿਖੋ ।

2

18. ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਉਤਪਾਦਨ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ ।

2

	A	B
1	Month	Production (Units)
2	January	25,000
3	February	20,000
4	March	22,000
5	Total Production	?
6	Average Production	?

ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਦਾ ਮੁੱਲ ਪਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਫਾਰਮੂਲਾ ਲਿਖੋ ।

(a) ਸੈਲ B₅ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ ਉਤਪਾਦਨ ।

(b) ਸੈਲ B₆ ਵਿੱਚ ਔਸਤ ਉਤਪਾਦਨ ।

19. ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ । ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਚਾਰ ਅੰਕ ਹਨ :

2x4=8

(i) ਹੇਠਲੀ ਸਪ੍ਰੈਡਸ਼ੀਟ (Spreadsheet) ਦੀ ਹਰੇਕ ਕਤਾਰ ਦੇ ਕਾਲਮ B ਨੂੰ ਕਾਲਮ C ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਲਈ ਸੂਤਰ (Formula) ਲਿਖੋ ।

4

A	B	C
1	625362.14356	625362.1435
2	625362.14356	625362.1436
3	625362.14356	625362.144
4	625362.14356	625362.143

(ii) ਟੇਲਰ ਮੇਡ ਲੇਖਾ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਕੀ ਹੈ ? ਇਸਦੇ ਕੋਈ ਚਾਰ ਲਾਭ ਲਿਖੋ ।

4

(iii) ਰਾਮ ਦੁਆਰਾ ਮਾਰਚ 2023 ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ । ਅਕਾਊਂਟਿੰਗ ਸਾਫਟਵੇਅਰ (ਟੈਲੀ) ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਮਾਰਚ 2023 ਦੇ ਕੈਸ਼ ਬੈਲੈਂਸ ਪਤਾ ਕਰਨ ਦੇ ਪੜਾਅ (Steps) ਲਿਖੋ ।

4

2023

March 1 Started business with cash Rs. 3,00,000

March 1 Purchased office furniture Rs. 35,000

March 1 Cash purchases Rs. 15,000

March 1 Credit Sales to Rahul Rs. 39,000

March 2 Salary to Staff Rs. 10,000

March 2 Cash received from Rahul Rs. 30,000

(Hindi Version)

- नोट :**
- अपनी उत्तर-पुस्तिका के मुख पृष्ठ पर विषय-कोड/ पेपर-कोड वाले खाने में विषय-कोड/ पेपर-कोड 142/B अवश्य लिखें।
  - उत्तर-पुस्तिका लेते ही इसके पृष्ठ गिनकर देख लें कि इसमें मुख पृष्ठ सहित 28 पृष्ठ हैं एवं सही क्रम में हैं।
  - उत्तर-पुस्तिका में खाली छोड़े गए पृष्ठ/ पृष्ठों के पश्चात् हल किए गए प्रश्न/ प्रश्नों का मूल्यांकन नहीं किया जाएगा।
  - प्रश्न-पत्र में तीन भाग हैं : भाग-क, भाग-ख तथा भाग-ग। भाग-क सभी विद्यार्थियों के लिए अनिवार्य है तथा विद्यार्थी भाग-ख और भाग-ग में केवल एक भाग को चुन सकते हैं।
  - संख्यात्मक प्रश्नों के लिए शब्दों, लाइनों या पत्रों की कोई सीमा नहीं है।
  - प्रोग्रामों के बिना साधारण गणक के उपयोग की अनुमति है।

भाग-क

- प्रश्न सं. 1 में एक-एक अंक वाले प्रश्न हैं।
प्रश्न सं. 2 से 9 प्रत्येक के 2 अंक हैं।
प्रश्न सं. 10 में चार उप-भाग हैं। चार में से कोई तीन प्रश्नों के उत्तर दीजिए। प्रत्येक प्रश्न 4 अंक का है।

भाग-ख और ग

- प्रश्न सं. 11 में एक-एक अंक वाले प्रश्न हैं।
प्रश्न सं. 12 से 18 प्रत्येक के 2 अंक हैं।
प्रश्न सं. 19 में तीन उप-भाग हैं। तीन में से कोई दो प्रश्नों के उत्तर दीजिए। प्रत्येक प्रश्न 4 अंक का है।

भाग - क

1. सभी भाग अनिवार्य है। प्रत्येक प्रश्न का एक अंक है। 18x1=18
- व्यय के मुकाबले आय की अधिव्य को हानि कहा जाता है। (ठीक/गलत) 1
  - एक साझेदारी स्थापित करने के लिए कम से कम तीन व्यक्तियों की आवश्यकता होती है। (ठीक/गलत) 1
  - ख्याति एक काल्पनिक सम्पत्ति है। (ठीक/गलत) 1
  - त्याग अनुपात तथा पुराना अनुपात हमेशा एक जैसा होता है। (ठीक/गलत) 1
  - श्रमिक क्षतिपूर्ति निधि एक बाहरी दायित्व है। (ठीक/गलत) 1
  - आय और व्यय खाता एक _____ खाता है। (नाममात्र/वास्तविक) 1
  - देनदारी में कमी _____ होता है। (लाभ/हानि) 1
  - एक साझेदारी की सेवानिवृत्ति के परिणामस्वरूप फर्म का _____ होता है। (पुनर्गठन/फर्म का विघटन) 1
  - फर्म के ऋणों के लिए, सभी साझेदार _____ और अलग-अलग उत्तरदायी हैं। (व्यक्तिगत/एक साथ) 1
  - यदि निकासी की तिथि निर्दिष्ट नहीं, तो आहरण की राशि पर ब्याज लगाया जाएगा : 1
    - 12 महीनों का (ख) $6\frac{1}{2}$ महीनों का
    - 6 महीनों का (घ) $5\frac{1}{2}$ महीनों का

- (xi) पुनर्मूल्यांकन खाता सम्पत्तियों और देनदारियों को _____ करने के लिए तैयार किया जाता है। 1
- (क) वितरण (ख) समापन
(ग) उच्च स्तरीय (घ) संशोधित
- (xii) एक साझेदार के प्रवेश समय _____ को बांटने के लिए त्याग अनुपात का प्रयोग किया जाता है। 1
- (क) संचय (ख) ख्याति
(ग) पुनर्मूल्यांकन पर लाभ (घ) इनमें से कोई नहीं
- (xiii) X, Y तथा Z लाभ को 3 : 2 : 2 अनुपात में बांटने के साझेदार हैं। X की सेवानिवृत्त पर यदि नया अनुपात 4 : 3 हो, तो वृद्धि अनुपात क्या होगा? 1
- (क) 2 : 7 (ख) 1 : 2
(ग) 2 : 1 (घ) 1 : 7
- (xiv) वसीयतनामा क्या है? 1
- (xv) साझेदारी संलेख क्या होता है? 1
- (xvi) नये साझेदार के प्रवेश से क्या अभिप्राय है? 1
- (xvii) साझेदार की मृत्यु पर उसके उत्तराधिकारी को शेष राशि पर ब्याज किस दर से देने योग्य होता है? 1
- (xviii) नोटिस द्वारा फर्म का विघटन क्या होता है? 1

प्रश्न नं. 2 से 9 तक सभी प्रश्न करें प्रत्येक प्रश्न दो अंक का है।

8x2=16

2. X, Y और Z तीन साझेदार लाभ व हानि को 2 : 2 : 1 अनुपात में बांटते हैं। एक अप्रैल, 2022 को 'Y' की मृत्यु हो जाती है। पिछले वर्ष 31 दिसम्बर, 2021 का लाभ ₹ 1,05,000 था। पिछले वर्ष के लाभ पर Y के लाभ के हिस्से की गणना करें। 2
3. फर्म का विघटन हो रहा है। निम्नलिखित मामलों में रोजनामचा प्रविष्टियां कीजिए : 2
- (a) देनदार का बही मूल्य ₹ 1,00,000 को 7% छूट पर वसूला गया।
(b) ₹ 45,000 का कर्ज बराबर मूल्य की मशीनरी में तबदील करके अदा किया गया।
4. प्रवेश शुल्क क्या है? 2
5. लाभ-विभाजन अनुपात में परिवर्तन से आपका क्या अभिप्राय है? 2
6. एक साझेदार की सेवानिवृत्ति से आप क्या समझते हैं? 2
7. फर्नीचर पर लगाई जाने वाली ह्रास की गणना करें : 2
	₹	
01-04-2021 को फर्नीचर	30,000	
31-03-2022 को फर्नीचर	25,000	
वर्ष दौरान फर्नीचर की बिक्री	7,500	
वर्ष दौरान फर्नीचर की खरीद	10,000	

8. एक फर्म के पास ₹ 20,00,000 की सम्पत्तियां और ₹ 8,40,000 की देनदारियां हैं। वार्षिक ₹ 1,80,000 का मुनाफा कमाती है। सामान्य लाभ अर्जन 15% है। सुपर लाभ पूंजी विधि द्वारा ख्याति की राशि की गणना करें। 2

9. 'नेहा' तथा 'रेखा' दो साझेदार लाभ व हानि को 3 : 2 अनुपात में बांटते हैं। वे लाभ के $\frac{1}{3}$ हिस्से में 'सुमन' को शामिल करने पर सहमत हुए। सुमन ₹ 4,00,000 पूंजी ले कर आई। फर्म की ख्याति का मूल्य ₹ 3,00,000 पाया गया। लेकिन सुमन अपने हिस्से की ख्याति नकदी लाने में असमर्थ है। फर्म की बहियों जर्नल प्रविष्टियां करें। 2

10. चार प्रश्नों में से कोई तीन प्रश्न करें। प्रत्येक प्रश्न चार अंक का है। 3x4=12

- (i) X तथा Y लाभ व हानि को बराबर अनुपात में बांटते हैं। 31 मार्च, 2023 को अन्तिम चिट्ठा निम्नलिखित अनुसार है : 4

दायित्व	₹	सम्पत्तियां	₹
लेनदार	1,20,000	नकदी	50,000
Y का कर्ज	30,000	देनदार	84,000
सामान्य संचय	30,000	Less : प्रावधान	<u>12,000</u>
निवेश अस्थिर फंड	4,000	रहतिया	24,000
X की पूंजी	60,000	निवेश	36,000
Y की पूंजी	<u>20,000</u>	प्लांट व मशीनरी	78,000
		X का कर्ज	4,000
	2,64,000		<u>2,64,000</u>

एक अप्रैल 2023 को फर्म का विघटन कर दिया गया :

- (a) लेनदारों को 10% छूट पर प्लांट व मशीनरी देकर भुगतान किया गया और बाकी को नकदी देकर भुगतान किया गया।
 (b) देनदारों से बकाया रकम 10% कम पर वसूली गई।
 (c) रहतिया 'Y' द्वारा ₹ 14,000 पर लिया गया।
 (d) निवेश के बही मूल्य का 80% वसूल किया गया।
 (e) 'Y' के कर्ज का ₹ 1,000 ब्याज के साथ भुगतान किया गया।
 (f) वसूली खर्च ₹ 1,200 'X' द्वारा भुगतान किया गया।

वसूली खाता बनाइये।

- (ii) प्राप्तियां तथा भुगतान खाते की कोई चार सीमाएँ लिखें। 4

- (iii) लिखित साझेदारी संलेख के महत्व के कोई चार बिन्दु लिखें। 4

- (iv) 'नायिरा' तथा 'मेहू' लाभ व हानि को 3 : 2 अनुपात में बांटते हुए एक फर्म में साझेदार हैं। 31 मार्च 2022 को उनका अन्तिम चिट्ठा नीचे दिये अनुसार है :

दायित्व	₹	सम्पत्तियां	₹
लेनदार	1,44,000	नकदी	48,000
बैंक कर्ज	36,000	देनदार	76,000
सामान्य संचय	40,000	Less : प्रावधान	8,000
पूँजी खाते :		रहतिया	92,000
नायिरा	1,40,000	निवेश	80,000
मेहू	1,20,000	फर्नीचर	60,000
		मशीनरी	1,32,000
	4,80,000		4,80,000

उन्होंने 1 अप्रैल, 2022 को $\frac{1}{4}$ लाभ के हिस्से में 'राजन' को नीचे दी शर्तों पर शामिल किया :

- (a) 'राजन' सभी समायोजन के बाद अपने हिस्से की अनुपातिक पूँजी लेकर आयेगा।
 (b) 'राजन' अपने हिस्से की ₹ 28,000 ख्याति में ₹ 16,000 लेकर आया।
 (c) फर्नीचर पर 10% ह्रास
 (d) आधा निवेश 'नायिरा' तथा 'मेहू' ने अपने लाभ विभाजन अनुपात में ले लिया और शेष की कीमत ₹ 52,000 पाई गई।
 (e) नया लाभ विभाजन अनुपात 3 : 3 : 2 होगा।
 पुनर्मूल्यांकन खाता और साझेदारों को पूँजी खाते बनाइये।

भाग - ख

11. सभी भाग अनिवार्य हैं। प्रत्येक प्रश्न का एक अंक है।

12x1=12

- (i) यदि एक ₹ 100 का अंश जिस पर ₹ 70 का भुगतान किया गया है, को जब्त कर लिया गया, यह न्यूनतम कीमत पर दोबारा जारी किया जा सकता है : 1
 (क) ₹ 30 (ख) ₹ 130
 (ग) ₹ 70 (घ) ₹ 100
- (ii) एक कंपनी की स्थिर सम्पत्तियां ₹ 10,00,000 से बढ़ कर ₹ 16,00,000 हो गई। परिवर्तन की दर कितने प्रतिशत है? 1
 (क) 30% (ख) 60%
 (ग) 37.5% (घ) 80%
- (iii) यदि ₹ 15,000 के बही मूल्य की एक स्थिर सम्पत्ति ₹ 5,000 की हानि पर बेची जाती है तो 'स्रोत' अथवा 'उपयोग' की शुद्ध रकम बताएं। 1
 (क) ₹ 5,000 उपयोग (ख) ₹ 10,000 का स्रोत
 (ग) ₹ 15,000 का उपयोग (घ) ₹ 15,000 का स्रोत

- (iv) पूर्वाधिकार अंश क्या होता है? 1
- (v) ऋण-पत्र वापसी संचय क्या है? 1
- (vi) वित्तीय क्रियाओं की व्याख्या करें। 1
- (vii) परिवर्तनीय ऋणपत्र का मतलब जो नकदी में परिवर्तनीय हैं। (ठीक/गलत) 1
- (viii) प्रारम्भिक खर्च चालू देनदारियों में शामिल होते हैं। (ठीक/गलत) 1
- (ix) 'नकद बिक्री' "परिचालन क्रियाओं से रोकड़ प्रवाह" की एक उदाहरण है। (ठीक/गलत) 1
- (x) एक सार्वजनिक कंपनी के कम से कम _____ निर्देशक होने चाहिए। (2/3) 1
- (xi) कर्ज-पत्र धारक _____ के हकदार हैं। (लाभांश/ब्याज) 1
- (xii) लम्बवत् विश्लेषण को _____ विश्लेषण भी कहा जाता है। (स्थिर/गतिशील) 1

प्र. नं. 12 से 18 तक सभी प्रश्न करें प्रत्येक प्रश्न दो अंक का है।

7x2=14

12. निम्नलिखित से चालू अनुपात की गणना करें :

2

विवरण	₹
कुल ऋण	2,00,000
दीर्घकालीन ऋण	1,20,000
कार्यशील पूँजी	1,60,000

13. 'रोकड़ प्रवाह विवरण' अधीन वर्ष की दौरान बेची गई भूमि की कीमत की गणना करें :

2

	31.03.2023	31.03.2022
	₹	₹
भूमि (लागत पर)	2,00,000	4,00,000

जानकारी : 1,20,000 रुपये के लाभ पर भूमि बेची गई।

14. एक कंपनी की कोई दो विशेषताएं लिखें।

2

15. ऋण-पत्र के शोधन से क्या अभिप्राय है?

2

16. अनुपात विश्लेषण की कोई दो सीमाएं लिखें।

2

17. 'X' लिमिटेड ने 'अनिल' के 10 रुपये वाले 400 पूर्ण याचित अंश 2 रुपये प्रति अंश अन्तिम काल का भुगतान न होने से जब्त किये और 10 रुपये प्रति अंश के हिसाब से पूर्णदत्त रूप में पुनः 'सुनील' को निर्गमन किये। अंशों को जब्त करने तथा पुनः निर्गमन करने के बहियों में प्रतिष्ठियां करें।

2

18. 'विजय' लिमिटेड ने 2,00,000, 10% ऋण-पत्र 100 रुपये वाले 7% छुट पर जारी किये जो कि 9 वर्षों के बाद 8% प्रीमियम पर शोध्य है। विजय लिमिटेड की बहियों में ऋण-पत्र जारी करने के जरूरी प्रविष्ठियां दर्ज करें।

2

19. तीन प्रश्नों में से कोई दो प्रश्न करें। प्रत्येक प्रश्न चार अंक का है।

2x4=8

(i) रोकड़ प्रवाह विवरण के कोई चार लाभ विस्तार से लिखिए।

4

(ii) शंकर लिमिटेड ने 25,000 समता अंशों के लिए 100 रुपये प्रति अंश पर 20 रुपये प्रति अंश प्रीमियम पर प्रार्थना-पत्र निम्न अनुसार अदा करने हेतु आमन्त्रित किए :

4

आवेदन पर ₹ 50

आबंटन पर ₹ 40 (प्रीमियम सहित)

पहिली और अन्तिम याचना पर ₹ 30

कंपनी के बैंक खाते में अंशों के लिए आवेदन की राशि 17,50,000 रुपये प्राप्त हुई। शंकर लिमिटेड ने सभी आवेदकों को अनुपातिक आधार पर अंश आबंटित करने का निर्णय लिया गया।

अदत्त याचना की बकाया राशि आबंटन तथा पहिली और अन्तिम काल क्रमशः 50,000 रुपये और 75,000 रुपये हैं। इन अंशों को पहिली और अन्तिम काल के बाद जब्त कर लिया गया।

शंकर लिमिटेड की बहियों में जर्नल प्रविष्टियां कीजिए।

(iii) निम्नलिखित में से लाभ व हानि का तुलनात्मक विवरण तैयार करें :

4

विवरण	31 मार्च, 2023	31 मार्च, 2022
	₹	₹
संचालन से आय	12,50,000	10,00,000
उपभोग की गई सामग्री की लागत	6,50,000	5,00,000
अन्य व्यय	60,000	50,000

प्रति वर्ष निवेश पर ब्याज @ ₹ 30,000

भाग - ग

11. सभी प्रश्न अनिवार्य हैं। प्रत्येक प्रश्न का एक अंक है।

12x1=12

(i) डिजिटल कंप्यूटर में किस यन्त्र का प्रयोग किया जाता है?

1

(क) कीबोर्ड

(ख) माऊस

(ग) टचपैड

(घ) यह सभी

(ii) इनमें से सुरक्षा विशेषता कौन सा है?

1

(क) पासवर्ड

(ख) स्कूल कोड

(ग) ब्लॉक कोड

(घ) क्रमवार कोड

(iii) वर्क बुक एक समूह है :

1

(क) स्प्रेड बुक का

(ख) कार्य क्षेत्र का

(ग) कार्यशीट का

(घ) इन सभी का

(iv) DBMS से क्या भाव है?

1

(v) स्प्रेडशीट के बारे में लिखें।

1

(vi) SLN ढंग (method) का एक लाभ/गुण लिखें।

1

- (vii) कंट्रोल यूनिट बहुत तेजी से गणना करता है। (सही/गलत) 1
- (viii) पेरॉल में वेतन का पूरा विवरण दिया होता है। (सही/गलत) 1
- (ix) SQL का भाव संरचित क्वेरी भाषा (Structured Query Language) है। (सही/गलत) 1
- (x) _____ लेखा विधि लघुव्यापार के लिए अधिक लाभदायक है। (रेडी टू यूज/टेलर मेड) 1
- (xi) टैली की रिपोर्ट में वाऊचर को Add (शामिल) करने के लिए _____ फंक्शन का प्रयोग किया जाता है। (Alt+A/Ctrl+N) 1
- (xii) एक क्षेत्र बहुत सारे अक्षरों का _____ होता है। (सुमेल/भाषा) 1

प्रश्न नं. 12 से 18 तक सभी प्रश्न करें। प्रत्येक प्रश्न दो अंक का है।

7x2=14

12. SLN ढंग (Method) की मदद से एम.एस. एक्सल में घिसावट पता करें। 2

	A	B
1	Description	Data
2	Cost	Rs. 26,450
3	Salvage	Rs. 1,450
4	Useful life	5 years
5	Depreciation	?

13. राम और शाम द्वारा प्राप्त किए गए कुल अंक तथा कुल अंकों का प्रतिशत पता करने का सूत्र (फार्मूला) लिखो। 2

	A	B	C	D	E	F
1	Total Marks	100	100	100	300	
2	Subject	Accountancy	Business Study	MOP	Total Marks	% age
3	Ram	58	82	92	?	?
4	Sham	75	73	95	?	?

14. कम्प्यूटरीकृत लेखा प्रणाली के कोई दो लाभ लिखें। 2

15. निम्न में से कोड (Sequential, Block, Mnemonic code) का पता करें। 2

- (a) होटल के कमरों का नम्बर सिस्टम
(कोड) (लेखा ग्रुप)
100-199 पहिली मंजिल के कमरे
200-299 दूसरी मंजिल के कमरे
- (b) सप्लायर का नाम
(कोड) (लेखा)
001 ABC लिमिटेड
002 PQR लिमिटेड

16. डेटा वैलिडेशन (Data Validation) के कोई दो लाभ लिखें। 2

17. DBMS के कोई दो लाभ लिखें।

2

18. एक कंपनी का महीनावार उत्पादन निम्नलिखित अनुसार है।

2

	A	B
1	Month	Production (Units)
2	January	25,000
3	February	20,000
4	March	22,000
5	Total Production	?
6	Average Production	?

निम्नलिखित मूल्य पता करने के लिए फार्मूला लिखो।

(a) सैल B₅ के कुल उत्पादन।

(b) सैल B₆ में औसत उत्पादन।

19. निम्न तीन प्रश्नों में से कोई दो प्रश्न करें। प्रत्येक प्रश्न के चार अंक हैं।

2x4=8

(i) निम्न स्प्रेडशीट की सभी पंक्तियों (Row) के कॉलम B को कॉलम C में बदलने के लिए सूत्र (फार्मूला) लिखें।

4

A	B	C
1	625362.14356	625362.1435
2	625362.14356	625362.1436
3	625362.14356	625362.144
4	625362.14356	625362.143

(ii) टेलरमेड लेखा प्रणाली क्या है? इसके कोई चार लाभ लिखें।

4

(iii) राम द्वारा मार्च 2023 में किए गए लेन-देन का विवरण निम्न अनुसार है। इन विवरणों से अकाउंटिंग साफ्टवेयर (Tally) की मदद से मार्च 2023 के कैश बैलेंस (Cash Balance) पता करने के पड़ाव (Steps) लिखें।

4

2023

March 1	Started business with cash Rs. 3,00,000
March 1	Purchased office furniture Rs. 35,000
March 1	Cash purchases Rs. 15,000
March 1	Credit Sales to Rahul Rs. 39,000
March 2	Salary to Staff Rs. 10,000
March 2	Cash received from Rahul Rs. 30,000

(English Version)

Note :

- (i) You must write the subject-code/paper-code 142/B in the box provided on the title page of your answer-book.
- (ii) Make sure that the answer-book contains 28 pages (including title page) and are properly serialled as soon as you receive it.
- (iii) Question/s attempted after leaving blank page/s in the answer-book would not be evaluated.
- (iv) There are three parts in the question paper; i.e. Part-A, Part-B and Part-C. Part-A is compulsory for all the students and students may choose only one section from Part-B and Part-C.
- (v) There is no word, line or page limit for numerical questions.
- (vi) The use of non-programmable simple calculator is allowed.

Part-A

- (vii) Question No. 1 carries questions of 1 mark each.
Questions No. 2 to 9 carry 2 marks each.
Question No. 10 consists of four sub-sections. Attempt any three questions out of four. Each question carries 4 marks.

Part-B and C

- (viii) Question No. 11 carries questions of 1 mark each.
Questions No. 12 to 18 carry 2 marks each.
Question No. 19 consists of three sub-sections. Attempt any two questions out of three. Each question carries 4 marks.

Part - A

- All parts are compulsory. Each question carries one mark : 18x1=18
- (i) Excess of Income over Expenditure is called deficit. (True/False) 1
  - (ii) Atleast three persons are necessary for forming a Partnership. (True/False) 1
  - (iii) Goodwill is a Fictitious asset. (True/False) 1
  - (iv) Sacrificing Ratio and Old Ratio are always the same. (True/False) 1
  - (v) Workmen Compensation Fund is an outside Liability. (True/False) 1
  - (vi) Income and Expenditure Account is a _____ Account. (Nominal/Real) 1
  - (vii) Decrease in liability is a _____. (Gain/Loss) 1
  - (viii) Retirement of a partner results in _____ of the firm. (Reconstitution/Dissolution) 1
  - (ix) For Firm's debts, all partners are liable _____ and severally. (personally/jointly) 1
  - (x) When dates of Withdrawals are not mentioned, interest on drawings is charged for : 1
    - (a) 12 months
    - (b) $6\frac{1}{2}$ months
    - (c) 6 months
    - (d) $5\frac{1}{2}$ months

- (xi) Revaluation account is prepared to _____ the Assets and Liabilities. 1
 (a) Distribute (b) Write-off
 (c) Upscale (d) Revise
- (xii) Sacrificing Ratio is used to distribute _____ in case of admission of a partner. 1
 (a) Reserves (b) Goodwill
 (c) Gain on revaluation (d) None of these
- (xiii) X, Y and Z are partners sharing profit in 3 : 2 : 2. If the New Ratio on the retirement of X is 4 : 3, what will be the Gaining Ratio ? 1
 (a) 2 : 7 (b) 1 : 2
 (c) 2 : 1 (d) 1 : 7
- (xiv) What is Legacy ? 1
- (xv) What is Partnership Deed ? 1
- (xvi) What is meant by admission of a new partner ? 1
- (xvii) At what rate interest is payable on the amount remaining unpaid to the executor of deceased partner ? 1
- (xviii) What is dissolution of firm by notice ? 1

Attempt all questions. No. 2 to 9 will carry two marks each.

8x2=16

2. X, Y and Z are three partners in a firm sharing Profits and Losses in the ratio 2 : 2 : 1. Y dies on 1st April, 2022. Profit for the last year ended 31st December 2021 was ₹ 1,05,000. Calculate Y's share of profit on previous year's profit. <https://www.punjabboardonline.com> 2
3. A firm is under Dissolution. Pass journal entries in the following cases : 2
 (a) Debtors of Book value ₹ 1,00,000 were realised at 7% Discount.
 (b) Loan of ₹ 45,000 was paid off by transferring the Machinery of the same value.
4. What is Entrance fees ? 2
5. What do you mean by change in Profit Sharing Ratio ? 2
6. What do you understand by Retirement of a Partner ? 2
7. Calculate the amount of Depreciation to be charged on Furniture : 2
	₹
Furniture as on 01-04-2021	30,000
Furniture as on 31-03-2022	25,000
Sale of Furniture during the year	7,500
Purchase of Furniture during the year	10,000
-

8. A firm having the assets of ₹ 20,00,000 and liabilities of ₹ 8,40,000 earns the annual profits of ₹ 1,80,000. The rate of Normal Profit being 15%, calculate the amount of Goodwill by capitalisation of Super Profit method. 2

9. Neha and Rekha are two partners sharing Profits and Losses in the ratio 3 : 2. They agree to admit Suman for $\frac{1}{3}$ rd share in profits. Suman brings ₹ 4,00,000 as capital. Goodwill of the firm is valued at ₹ 3,00,000. But Suman is unable to bring his share of Goodwill in cash. Pass journal entries in books of the firm. 2

10. Do any three questions out of four questions. Each question carries four marks. 3x4=12

(i) X and Y sharing Profits and Losses in the ratio equally, their Balance Sheet as at 31st March, 2023 was as under : 4

Liabilities	₹	Assets	₹
Creditors ✓	1,20,000	Cash ✓	50,000
Y's loan ✓	30,000	Debtors ✓ 84,000	
General Reserve ✓	30,000	Less : Provision ✓ <u>12,000</u>	72,000
Investment Fluctuation Fund ✓	4,000	Stock ✓	24,000
X's Capital 60,000		Investment ✓	36,000
Y's Capital <u>20,000</u>	80,000	Plant and Machinery ✓	78,000
		X's Loan ✓	4,000
	<u>2,64,000</u>		<u>2,64,000</u>

The Firm was dissolved on 1st April, 2023 :

- The creditors were paid off by giving them the Plant and Machinery at a Discount of 10% and the Balance as cash. ✓
- Debtors realised 10% Less of the amount due from them. ✓
- Stock was taken over by 'Y' at ₹ 14,000.
- Investments realised 80% of their book value.
- Y's loan was paid with Interest of ₹ 1,000.
- Realisation Expenses ₹ 1,200 were paid by 'X'.

Prepare Realisation Account.

(ii) Write any four limitations of Receipts and Payments account. 4

(iii) Write any four points showing Importance of Partnership Deed. 4

- (iv) 'NYRA' and 'MEHU' are partners in a firm sharing Profits and Losses in the ratio 3 : 2. Their Balance Sheet as at 31st March, 2022 stood as under :

Liabilities	₹	Assets	₹
Creditors	1,44,000	Cash	48,000
Bank Loan	36,000	Debtors	76,000
General Reserve	40,000	Less : Provision	<u>8,000</u>
Capital Accounts :		Stock	92,000
NYRA	1,40,000	Investments	80,000
MEHU	1,20,000	Furniture	60,000
		Machinery	1,32,000
	4,80,000		4,80,000

On 1st April, 2022 they admitted 'RAJAN' for $\frac{1}{4}$ share in profit on following terms :

- 'RAJAN' brings in capital proportionate to his share after all adjustments.
- 'RAJAN' brings ₹ 16,000 for Goodwill out of his share of ₹ 28,000.
- Depreciate Furniture by 10%.
- Half of the Investments were to be taken over by 'NYRA' and 'MEHU' in their profit sharing ratio and remaining valued at ₹ 52,000.
- New Profit sharing Ratio will be 3 : 3 : 2.

Prepare Revaluation Account and Partner's Capital Accounts.

Part - B

11. All parts are compulsory. Each question carries one mark : 12x1=12
- If a share of ₹ 100 on which ₹ 70 has been paid, is forfeited, it can be re-issued at the minimum price of : 1
    - ₹ 30
    - ₹ 130
    - ₹ 70
    - ₹ 100
  - Fixed Assets of a company increased from ₹ 10,00,000 to ₹ 16,00,000. What is the percentage of change ? 1
    - 30%
    - 60%
    - 37.5%
    - 80%
  - Mention the net amount of 'source' or 'use' of cash when a fixed asset having book value of ₹ 15,000 is sold at a loss of ₹ 5,000. 1
    - Use ₹ 5,000
    - Source ₹ 10,000
    - Use ₹ 15,000
    - Source ₹ 15,000
  - What is Preference share ? 1
  - What is Debenture Redemption Reserve ? 1
  - Explain Financing Activities. 1

- (vii) Convertible Debentures means, which are convertible into cash. (True/False) 1
- (viii) Preliminary Expenses are included in current liabilities. (True/False) 1
- (ix) 'Cash sales' is an example of "Cash Flow from Operating Activities." (True/False) 1
- (x) A Public Company must have atleast _____ Directors. (2/3) 1
- (xi) Debenture holders are entitled to get _____. (Dividend/Interest) 1
- (xii) Vertical analysis is also known as _____ analysis. (Static/Dynamic) 1

Attempt all questions. No. 12 to 18 will carry two marks each :

7x2=14

12. Calculate the Current Ratio from the following : 2

Particulars	₹
Total Debt	2,00,000
Long term debt	1,20,000
Working capital	1,60,000

13. Under 'cash flow statement' calculate the value of 'Sale of Land' during the year : 2

	31.03.2023	31.03.2022
	₹	₹
Land (at cost)	2,00,000	4,00,000

Information : Land was sold at a gain of ₹ 1,20,000.

14. Write any two features of a company. 2

15. What is meant by Redemption of Debentures ? 2

16. Explain any two Limitations of Ratio Analysis. 2

17. 'X' Ltd. forfeited 400 shares of Anil of ₹ 10 each fully called up for Non-Payment of final call of ₹ 2 per share and re-issued to 'Sunil' as fully paid for ₹ 10 per share. Pass the journal entries for Forfeiture and Re-issue of shares. 2

18. Vijay Ltd. issued 2,00,000, 10% Debenture of ₹ 100 each at a discount of 7% redeemable at Premium of 8% after 9 years. Record necessary entries regarding issue of Debentures in the books of Vijay Ltd. 2

19. Do any two questions out of three questions. Each question carries four marks :

2x4=8

(i) Write any four advantages of 'Cash Flow Statement' in detail. 4

(ii) 'Shankar' Ltd. invited application for 25,000 equity shares of ₹ 100 each at a premium of ₹ 20 per share. Share amount was payable as follows : 4

- On application ₹ 50
- On allotment ₹ 40 (Including premium)
- On 1st and final call ₹ 30

The bank account of company has received ₹ 17,50,000 on account of share application money. Shankar Ltd. decided to allot shares to all the applicants on pro-rata basis.

The Balance in calls in arrears account at the time of allotment and First and Final call amounted to ₹ 50,000 and ₹ 75,000 respectively. These shares were forfeited after First and Final call. Show the journal entries in the books of Shankar Ltd.

(iii) Prepare a comparative statement of Profit and Loss from the following : 4

Particulars	31 st March 2023	31 st March 2022
	₹	₹
Revenue from operations	12,50,000	10,00,000
Cost of material consumed	6,50,000	5,00,000
Other expenses	60,000	50,000

Interest on Investment @ ₹ 30,000 each year.

Part - C

11. All parts are compulsory. Each question will carry one mark. 12x1=12

(i) Which device is used in digital computers ? 1

- (a) Keyboard (b) Mouse
- (c) Touchpad (d) All of these

(ii) Which is the security feature ? 1

- (a) Password (b) School Code
- (c) Block code (d) Sequential Code

(iii) Work book is a collection of : 1

- (a) Spread books (b) Work area
- (c) Worksheets (d) All of these

(iv) What do you mean by DBMS ? 1

(v) Write about Spreadsheet ? 1

(vi) Write one merit of SLN method. 1

(vii) Control unit performs the calculations at high speed. (True/False) 1

- (viii) Payroll is the statement prepared to show detailed salary. (True/False) 1
- (ix) SQL stands for Structured Query Language. (True/False) 1
- (x) _____ Accounting systems are more useful for small business. (Ready to use/
Tailor made) 1
- (xi) Function of _____ in Tally is to add a voucher in a report. (Alt+A/Ctrl+N) 1
- (xii) A field is a _____ of multiple characters. (Combination/Language) 1

7x2=14

Attempt all questions. No. 12 to 18 will carry two marks each.

12. Calculate the Depreciation by using Straight Line Method (SLN) in MS Excel. 2

	A	B
1	Description	Data
2	Cost	Rs. 26,450
3	Salvage	Rs. 1,450
4	Useful life	5 years
5	Depreciation	?

13. Write the formulae to find the total marks and percentage of total marks secured by Ram and Sham. 2

	A	B	C	D	E	F
1	Total Marks	100	100	100	300	
2	Subject	Accountancy	Business Study	MOP	Total Marks	% age
3	Ram	58	82	92	?	?
4	Sham	75	73	95	?	?

14. Write any two advantages of computerized accounting system. 2

15. Identify the following type of codes (Sequential, Block, Mnemonic code) from the following. 2

- (a) Rooms Number System of a Hotel
 (Code) (Account group)
 100-199 Rooms in First floor
 200-299 Rooms in Second floor

- (b) Name of suppliers
 (Code) (Accounts)
 001 ABC Ltd.
 002 PQR Ltd.

16. Write any two benefits of data validation.

2

17. Write any two advantages of DBMS.

2

18. Monthly production of a company are given below :

2

	A	B
1	Month	Production (Units)
2	January	25,000
3	February	20,000
4	March	22,000
5	Total Production	?
6	Average Production	?

Write the formula to calculate.

(a) Total production in cell B₅.

(b) Average production in cell B₆.

19. Do any two questions out of three questions. Each question will carry four marks.

2x4=8

(i) Write the formulae of each row to convert column B into column C of the following spreadsheet.

4

A	B	C
1	625362.14356	625362.1435
2	625362.14356	625362.1436
3	625362.14356	625362.144
4	625362.14356	625362.143

(ii) What is Tailor made accounting system ? Write its any four advantages.

4

(iii) Transactions of Ram for the Month of March 2023 are given below. Write the steps to ascertain cash balance for the month using Accounting Software (Tally).

4

2023

March 1 Started business with cash Rs. 3,00,000

March 1 Purchased office furniture Rs. 35,000

March 1 Cash purchases Rs. 15,000

March 1 Credit Sales to Rahul Rs. 39,000

March 2 Salary to Staff Rs. 10,000

March 2 Cash received from Rahul Rs. 30,000

- o O o -

<https://www.punjabboardonline.com>

Whatsapp @ 9300930012

Send your old paper & get 10/-

अपने पुराने पेपर्स भेजे और 10 रुपये पायें,

Paytm or Google Pay से